

**FIT**

Fiscaal Instituut  
Tilburg

# Bijsturen met het oog op de toekomst: reflectie door Arjan Lejour



# Advies: opnieuw invoeren trendmatig begrotingsbeleid

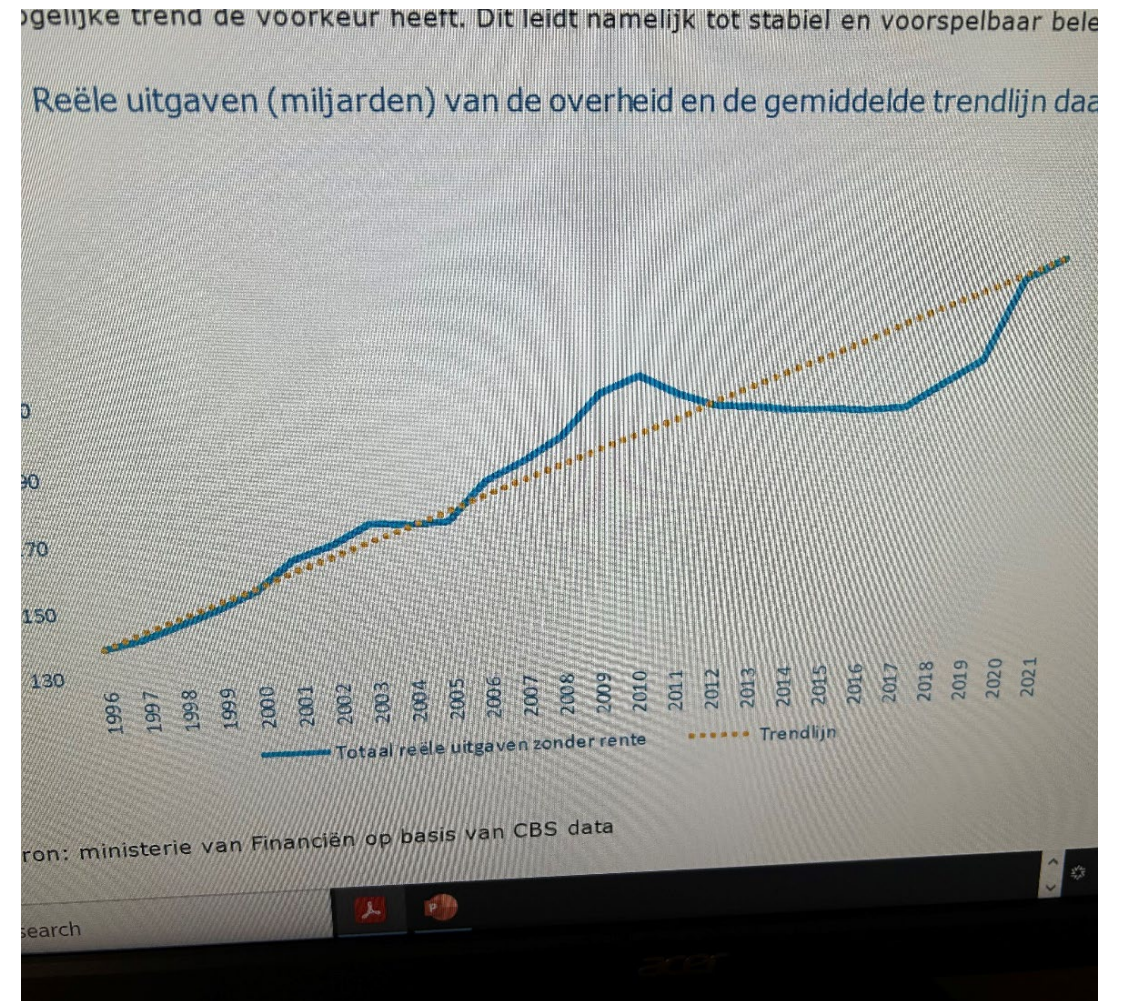
- Voor de hand liggend advies:
- Dit is sinds 1994 het begrotingsbeleid, behalve de laatste jaren
  - Gericht op financiële beheersing van de begroting
  - Leidt tot meer rust in begrotingsproces
  - Voorspelbaarheid
  - Kracht van uitgavenplafonds (zorg, sociale zekerheid en rest)
  - Financiële meevallers mogen niet zomaar worden uitgegeven
- Resultaten:
  - Groei zorguitgaven is beperkt
  - Begrotingstekort is over het algemeen redelijk laag
  - Overheidsschuld is relatief laag (vergeleken met veel andere landen)

# Maar toch:

- Voorkomt geen proactief (uitgaven) beleid
- Is niet geïntegreerd met Europese normen
- Past bij een trendmatige economische ontwikkeling, maar als schokken vaker voorkomen?
- Past dit beleid bij brede welvaart?

# Proactief (uitgaven) beleid

- Heeft tot aan 2008 tot een regelmatige stijging van de overheidsuitgaven geleid.
- Daarna is er weinig patroon te ontdekken
- Grote bezuinigingen sinds 2011 (te)
  - Decentralisatie, veel onrust
- Ondanks alle uitgavenplafonds, weinig regelmaat in de uitgaven sinds 2011.



Bron: advies 17<sup>de</sup> studiegroep begrotingsruimte

# Trendmatig begrotingsbeleid en Europese regels

- Over het algemeen voldoet Nederland aan deze regels, soms is begrotingstekort hoger dan 3%,
- Maar deze regels zijn niet verankerd in begrotingsbeleid
- Alleen bij voldoende lage uitgavenplafonds is tekort beperkt
- Dat ging in 2011 mis: gevolg veel bezuinigingen
  - En langdurige effecten
- Het huidige rapport wil met een ombuigingsadvies dit te voorkomen, maar is het een houtje-touwtje methode en niet crisisbestendig.
- Zou ombuigingsadvies niet groter moeten zijn, als je de Europese regels serieus neemt?

# Trendmatig begrotingsbeleid en crises

- Beleid werkt goed als economie zich geleidelijk ontwikkelt
- Maar niet tijdens crises, zoals grote recessie / schuldencrisis en Covid-19 crisis
- Hoe robuust is dit beleid dan uiteindelijk?
- Is het beleid toekomst bestendig?
  - internationale politiek en veel instabiliteit
  - voorbereiden oorlogseconomie
  - wereldwijd veel vluchtelingen
  - onzekerheden energievoorzieningen en natuurrampen
- Kortom gaat 'crises' niet de norm worden en wat betekent dit voor het begrotingsbeleid?

# Trendmatig begrotingsbeleid in brede welvaart

- Advies om brede welvaart in overheidsbeleid te monitoren
- Ook aandacht voor klimaat en bijbehorende uitgaven
- Reden om overheidsschuld te beperken zijn de lasten voor toekomstige generaties
- Waarschijnlijk nemen klimaatuitgaven toe in de toekomst, maar pad is onzeker
- Zou de overheid nu niet meer moeten uitgeven / investeren?
- Is daarmee een hogere schuld geoorloofd dan 60% van bbp?

# Conclusies

- Veel uitdagingen voor een prudent begrotingsbeleid in de toekomst
- Veel onderwerpen waar nu al over nagedacht moet worden
- Wachten tot de 18<sup>de</sup> studiegroep begrotingsruimte is rijkelijk laat